

razpeto. — Škoda res, da g. Marek ni za čas Angela, Rafaela, Tiziana in drugih velikanskih umetnikov živel, da bi jih bil podučil, da so vsa njih mojsterska dela iz življenja in smrti Kristusove posneta okusu nasprotna!

Nekdaj je ta mož po imenu Čeh z molitvenimi bukvami v cerkev hodil in z dijaki, ki jih je mnogo na kvartiru imel, doma lepo molil, kakor se je vsaj po mestu govorilo; kaj zlodja ga je pa zdaj naenkrat tako robatega liberalca napravilo, da celo svete križe po šoli preganja? Mar misli s tem mestnemu županu se prikupiti, po njem pa ministru nauka, da zadobi mesto gimnazijskega ravnatelja, za katero prosi?? Skoro bi to verjeli, ker nekdanji česki Vencel nekaj let sem tudi ves za Germanijo gori! — Sicer je, kakor ravno čujemo, g. Marek ravno zdaj zopet ukazal nadučitelju g. Tribniku, svete križe pa šolskem slugi zopet v šole djati. Brez dvoma na miglje od zgor.

Takega vetrnjaka nam je še ravno treba, da bi pačil ubogo našo mladino! — Temu kipoborstvu je ugovarjal, kakor se samo po sebi razumi, edini zastopnik cerkve, vsi drugi so za-nj glasovali, namreč: župan dr. Nekerman, advokat dr. Higersperger, notar Sajovic, J. M. Wokaun (!!), knjigotržec g. Warnecke, nadučitelj Bobisut, Marek in nadučitelj Tribnik. Gotovo več kakor vsi ti gospodje storil je za šole z dušnimi svojimi močmi in z denarno podporo nepozabljivi nam Slomšek, ki piše o križu v šoli tako-le: „V keršanki šoli je podoba sv. križa prvi in najlepši kinč, ki očitno kaže in ne taji, da se šolska mladina ne uči samo pisati in brati, marveč, kar veliko več velja, prav po keršansko živeti, trpeti in umreti po izgledu Jezusovem. Sv. križ kaže, da je šola posvečena soseda svete božje cerkve, ktera je keršanske šole skrbna mati, koja vlada in blagoslovi, da se šola v svojem nanku ne zajde in ne oslabi. Sv. cerkev je bila šoli vselej dobra mati; oh naj bi šola bila cerkvi tudi ravno tako zvesta in hvaležna hči! Vsakdo, ki v šolo stopi, bodi si kmet ali gospod, star ali mlad, učitelj ali učenec, pomni naj, bridko razpelo zagledaj, važnih Jezusovih besed: „Glejte, da ne zaničujete kterega teh malih; ker povem vam, da njih angeli v nebesih vedno gledajo obličje mojega Očeta, ki je v nebesih.“ Mat. 18, 10. itd. Glej „Drobt.“ 1859.

Kakor rakova bolezen človeka, kterega se loti, pokouča, ne hipoma, temveč počasi, tako delajo naši liberalci s katoliško cerkvijo, posebno v šolah; vsega na enkrat si odstraniti ne upajo, ker bi to ljudi razkačilo; le počasi in dosledno postopajmo in bodemo tudi svoj namen dosegli, in ljudstvo se za to zmenilo ne bo. Po novih šolskih postavah vzelo se je nadzorništvo ljudskih šol duhovnikom, potem so odločili, da ni treba učencem 5krat na leto sv. zakramentov prejemati, ampak le 3 krat, odstranili so šolarsko vsakdanjo mešo, kršanski nauk na nekterih viših šolah, in tudi mo-

litev pred šolo in po šoli, pri nas*) pa so hoteli tudi križ iz ljudske šole in polagoma bodo še kateketom vrata pokazali. Gorje pa svetu, kedar bo mladina brez Boga izrejena odrasla! — Celjski okolični zastop pa mora iz tega spoznati, da se je treba kolikor mogoče potruditi pri ustanovljenji lastne šole, v kterej upamo, da bo kat. cerkev in narodnost še svojih pravic najšla!

Agenti zavarovalne družbe Gresham (beri Grěšem) in drugih zavarovalnih bank hodijo zdaj okoli, ter nagovarjajo zavarovance banke „Slovenije“, da bi od domačega zavoda odstopili in se pri njih zavarovati dali. Vsak domoljub naj torej domači zavod podpira, posebno ker se čuje, da doplačilo na delnice dobro napreduje, in tudi ti naši nasprotniki priznavajo, da za ta kratek čas je banka „Slovenija“ res dosta zavarovanja sprejela!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarsko pismo kliče drž. poslance k zborovanju, ki se prične 20. okt. — Ob enem je 8 gospodov imenovanih za dosmrtno ude gosposke zbornice. Ti gospodje so liberalci bolj mirne krvi, zatorej ni trebilo liberalne stranke, „N. fr. Pr.“, ž njimi nič prav zadovoljno. — Da je vlade resna volja, „počasi pa dosledno kljubu mnogovrstnim napotkom“ — kakor je rekel g. minister Stremayr na volilnem shodu v Lipnici — konfesionelne postave izvesti, kaže to, da je na bogoslovskem oddelku vseučilišča v Inomestu imenovala dva vnanja profesorja, dra. Katschthalerja iz Solnograda in dra. Bickell-a iz Münstra na Nemškem. Ker so dozdej izključljivo č. oo. Jezuiti bogoslovski učitelji bili, dela to imenovanje liberalcem veliko veselja, ki pa je po naših mislih prav otročje, kajti sta imenovana profesorja kat. duhovnika in cerkvi udana učenjaka, ki bosta prav tako učila kakor oo. Jezuiti.

Iz dežel. zborov naj posnamemo danes le to, kar je v političnem oziru važno.

Predarlški dež. zb. pripravil je resolucijo zastran direktnih volitev, ki se glasi: „Postava o dir. volitvah nasprotuje našim najvažnisim, v dež. redu zagotovljenim dež. pravicam in škoduje deželi v polit. in tudi verskem oziru, ker meri postava na to, da zgine sčasoma samostalnost dežele. Dež. zbor toraj obžaluje, da se ta postava izvršuje, in si pridržuje pravico, da ob svojem času pred cesarskim prestolom vloži prošnjo, da bi svetli cesar sami začetek storili k temu, da se povrne težko pogrešani mir in sloga na podlagi pravice“. — Tudi je šolski odbor načrtal načela za kat. narodne šole: 1. Vzreja otrok, v katero spada tudi poduk v šoli, je po naturnem pravu dolžnost in torej nedotakljiva pravica rodbine; 2. Dolžnost kat. rodbine pa je katoliška vzreja otrok; v kat. duhu pa rodbina otrok vzre-

*) Tudi v mariborskih mestnih šolah že od lani križa ni. Vredn.

jati ne more brez cerkve. Toraj ima cerkev pravico vzrejati otroke ne le po verskem poduku in po deljenju milostnih pomočkov, ampak tudi po nadzorovanju vsakega drugega poduka, da je v soglasju z njeno vzrejo; 3. Državi pa pripada dolžnost, da rodbini kakor cerkvi brani pravico do vzreje. — Ali ni tako prav?

V gornje-avstrijskem dež. zb. je liberalna večina s 26 glasovi proti 19 odbila prošnjo 34 kmetov srenj, ki so prosile za to, da se odpravijo krivice direktnih volitev, ker je kmečko ljudstvo proti mestjanom in obrtnikom gledé številu zastopnikov prikrajšano, dasi veliko več davka plačuje in več vojakov daje. Krivica je tudi v tem, da mestjani, obrtniki in veliki posestniki sami volijo, kmeti pa le po volilnih možeh, ki so dostikrat nezanesljivi ter volijo proti volji svojih volilcev. Sicer so liberalci preko teh opravičenih prošinj prestopili na dnevni red, toda — preko ljudstva ne bodo vedno mogli prestopati k svojemu dnevnemu redu!

V dolnje-avstrijskem dež. zb. bralo se je pismo kardinala Rauscherja, v katerem piše visoki gospod, da hoče — kadar se okoliščine tako spremenijo, da bi zamogel državi ali deželi v korist delati — kljubu mnogovrstnim poslom stopiti v dež. zbor. — Liberalci so namreč predsednika zborovega vprašali, zakaj da kardinala in šent-politanskega škofa v dež. zboru ni. Te besede kardinalove so jako važne, ker kažejo, da je v sedanjih razmerah večsah vendar potrebno, ne udeležiti se zborovanja. Po tem takim smemo upati, da ne bo nja prevzišenost več grajala Čehov, ki se istega ravnila drže. —

V Kranjskem dež. zboru je posebno zanimivo vprašanje g. grofa Barbe in tovarišev do vlade zaradi čudnega obnašanja komisarja Vesteneka pri razdelitvi državne podpore med Dolenjci, po nevihtah silno poškodovanimi. Komisar je namreč nekemu možu podporo odrekel zato, ker je ob volitvah za narodnega kandidata glasoval. In ko je drug kmet komisarja zaradi tega krivičnega postopanja grajal, mu je komisar grozil, da ga pusti zapreti, če ne molči. Vpraša se toraj vlada, ali je stvar preiskala in kaj da misli z Vestenekom storiti. Prav radovedni smo na odgovor.

V dalmatinskem d. zboru so lahoni predložili smešno prošnjo do cesarja, da bi se dež. zbor razpustil! Zakaj neki? Zato, ker so lahoni v manjšini, kar jih jezi ter bi radi v večini bili, čeravno je na Dalmatinskem kakih 500.000 Slovanov, Italijanov pa le blizo 10.000.

Vnanje države. Na Pruskom divja vlada s svojimi postavami neprestano proti škofom, duhovnikom in kat. društvom. — Huda vest menda dela, da je Bismark s svojimi privrženci silno razdražen ter ne trpi najmanjšega upora. Tako je švignil glas, da je po sodnijskem sklepu pri

prejšnjem poslancu nemškem v Rimu, namreč pri grofu Arnim-u, bilo stikovanje po hiši in so grofa zaprli. Govori se o nekih silno važnih pismih, po katerih je vlada stikovala; brž ko ne je Bismark zvohal, da namerjava nja tekmeč Arnim knjižico izdati, ki bi Bismarka svetu v pravi podobi pokazala.

Italijansko. Edina vojna barka francoska „Orenoque“, ki je stala več let v Čivitavikiji sv. Očetu v bran, je morala domu odjadrti, ker je ital. vlada, podšuntana brez dvoma po Bismarku, ki išče spletek proti Franciji, to zahtevala, češ, da že ona sama za varnost osebe papeževe skrbi. Ko bi to zamogla! Vlada še za-se skrbeti prav ne more, ker ji delajo preglavice demokrati. — Da se je franc. vlada s poklicanjem barke domu iz nemških zank izvila, so pohvalili papež, dobro vedoč, da potrebuje Francija miru, da se ojači, Nemcem pa pregrehe do vrha nakipijo, da bodo zá-nje tepeni.

Za poduk in kratek čas.

Odkod nečednost in hudodelstva?

Hudodelstva vsake vrste množijo se pri nas tako, da se vsak pošten človek vpraša: od kod vendar tolike hudobije? Ne bomo naštevali posamesnih uzrokov, ki jih bolj okoliščine nanašajo; omenjamo le tri poglobitve uzroke, in ti so po naših mislih: 1. Pijančevanje, 2. kriva odgoja v mladosti in 3. zanemarjanje božje službe ob nedeljah in praznikih.

Prvi vzrok hudodelstvom, posebno pa pretepom in ubojstvu, je vino in sploh pijače vinskega cveta (alkohola.) Kako to? Poslušaj in mirno sam premišljuj! — Jugoslovani, h katerim tudi mi Slovenci spadamo, so bolj vroče krvi, so sanguiniki ali lahkokrvniki, pri katerih krv silno lahko vskipi. Pri takej naturi imajo strasti kaj mehko, ugodno zalego. Malovredna besedica in že krv po vseh žilah zažari, pritiska k srcu in do možgan, da človeka le grabi. — Pri takej naturi je pijančevanje kakor tudi preobilno in prepogosto pitje vina, posebno v mladih letih, prav strup. Zavžiti vinski cvet dela krv še bolj vročo, iz druge strani pa voljo in naturo slabi, da je človek svojim strastim toliko manj kos. Prevroča krv požira in izžema telesne moči, ki so z duševnimi v vedni dotiki, da postane vinski brat kakor trstika, ki jo vsak vetrič zmaja. —

Poglej Italijana! Tudi on je lahkokrven ter hitro vskipi. Ko bi prosto ital. ljudstvo tako popijalo, kakor popiva žalibog slovensko, bili bi Italijani živi rabeljni. Tako so pa v obče veliko bolj zmerni in trezni kakor naši ljudje. — Poglejte Gorenjce, hribovce, Tirolece, ki poprek le malo tacih reči zauživajo, ki imajo vinskega cveta v sebi, kako so krotkega, mirnega in previdnega obnašanja!